

De voorlopige voorziening in het bestuursrecht

1 ■ 2022

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
- **PO-punten** 3
- **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.

- **Redactie** Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Mr. dr. Chana Grijsen
Mr. drs. Marije Jeltens
Prof. mr. dr. Lies Punselie
- **Docenten** Mr. Jelle Klaas
- **Uitgever** Igno Ketelaars
- **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam
- **Foto omslag** Splinter Photography, Job Jonathan Schlingemann

© 2022 JurisDidact, Gorssel

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 189,50 (excl. btw), tenzij anders vermeld. Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
- **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
- **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
- **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeed bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – 4

Pretoets – 7

Blok A

Voor de zitting

A1 De voorlopige voorziening – wettekst – 11

A2 Connexiteit – 14

A3 Spoedeisendheid – 16

A4 Spoedeisendheid ex nunc of ex tunc? – 21

A5 Aanbrengen (termijn, stukken en hoe snel op zitting) – 24

Blok B

Vanaf de zitting

B1 De voorziening (duur, mogelijkheden, kortsluiting) – 28

B2 De voorlopige voorziening als onderdeel van de uitspraak in de bodemprocedure – 36

B3 Geen hoger beroep – 37

B4 Kort geding versus voorlopige voorziening – 41

Afkortingenlijst – 44

Antwoorden pretoets en casuïstiek – 45

Literatuur – 49

Toets – 50

Inleiding

De voorlopige voorziening is, in mijn ogen, één van de leukste en spannendste procedures uit het bestuursrecht. Wanneer dient u een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening in? Wat zijn de voordelen en de nadelen ten opzichte van het kort geding? Hoe dient u het verzoek in? Wat kunt u wel en niet vragen? Hoe zit het ook alweer met de eisen van spoedeisendheid en connexiteit? En met kortsluiting, een hoger beroep of het wijzigen van de uitspraak van de voorzieningenrechter? Moet de situatie spoedeisend zijn op het moment van het starten van de bodemprocedure of alleen ten tijde van het indienen van het verzoek? Hoe krijgt u de zaak zo snel mogelijk bij de rechter? Hoe lang loopt het verzoek door? Op deze vragen wordt in deze cursus in twee blokken ingegaan:

Blok A Blok B

Voor de zitting Vanaf de zitting

Aan de hand van voorbeelden uit (mijn) praktijk, de wet en de jurisprudentie zal ik in deze cursus de voorlopige voorziening, en een aantal bijzonderheden die bij deze procedure komen kijken, bespreken.

■ Doelstellingen

Na afloop van deze juridische nascholing:

- kent u de formele en materiële vereisten voor de aanvraag van de voorlopige voorziening;
- kent u de jurisprudentie waarmee u kunt bepalen hoe snel u bij een voorlopige voorzieningenrechter een zitting kunt krijgen;
- weet u welke soorten voorzieningen door de rechter getroffen kunnen worden en wanneer de voorzieningenrechter ook in de bodemprocedure een einduitspraak kan doen en;
- kent u de voor- en nadelen van de voorlopige voorziening ten opzichte van het kort geding.

■ *Opmerking*

Deze nascholing is in twee gedeelten, Blok A en Blok B, door te werken. U zult voor de blokken A en B elk ongeveer anderhalf uur nodig hebben. Mogelijk beklijft de stof beter als u het programma in twee gedeelten doorwerkt.

■ *Criteria toets*

U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen juist hebt beantwoord. U kunt tweemaal herkansen.

■ *Over de docent*

Mr. Jelle Klaas is werkzaam als mensenrechtenadvocaat bij het PILP-NJCM (www.pilpnjcm.nl).

Het PILP-NJCM voert strategische procedures voor mensenrechten in Nederland. Daarbinnen richt Jelle Klaas zich onder andere op het recht op betoging, waar de voorlopige voorziening vaak ingezet wordt.

Hiervoor werkte hij bijna 15 jaar in de sociaal advocatuur (bij Fischer Advocaten in Haarlem) en voerde hij honderden voorlopigevoorzieningprocedures rond het recht op uitkering, opvang of zorg.

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennis is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend de pretoets maken. De antwoorden tellen niet mee voor uw eindscore.

- 1 Wat is het connexiteitsvereiste bij de voorlopige voorziening?
  - A Het verzoek moet gekoppeld zijn aan een bestuursrechtelijke bodemprocedure.
  - B Alle onderdelen van beroepschrift moeten al naar voren zijn gebracht in het bezwaarschrift.
  - C Alle onderdelen van het verzoekschrift moeten verbonden zijn aan onderdelen van het bezwaarschrift in de bodemprocedure.
  - D De uitspraak van de voorzieningenrechter moet ingaan op alle onderdelen van het verzoekschrift.

- 2 Hoe vaak kunt u gedurende een bestuursrechtelijk procedure nieuwe verzoeken om een voorlopige voorziening indienen?
  - A Eénmaal gedurende het gehele geschil (bezwaar, beroep, hoger beroep).
  - B Daar is geen limiet voor, zolang er maar aan de voorwaarden van spoedeisendheid en connexiteit is voldaan en er nieuwe feiten spelen.
  - C Alleen bij kennelijke onjuistheden in de uitspraak van de voorzieningenrechter meer dan eenmaal. Er moet dan wel zijn voldaan aan de eisen van connexiteit en spoedeisendheid.
  - D Eenmaal per bodemprocedure (dus een keer tijdens bezwaar, een keer tijdens beroep en eenmaal tijdens hoger beroep).

- 3 Spoedeisendheid is een voorwaarde voor een verzoek voorlopige voorziening. Moet de spoedeisende situatie gelden op het moment van het behandelen van het verzoek (ex nunc) of tijdens de periode in geding in de bodemzaak (ex tunc)?
  - A De voorzieningenrechter moet altijd ex tunc toetsen.
  - B De voorzieningenrechter moet altijd ex nunc toetsen.
  - C In de eerste fase (bezwaar) ex tunc, in (hoger) beroep ex nunc.
  - D In de jurisprudentie is daar geen duidelijke regel over.

4 Hoe lang kan een getroffen voorlopige voorziening maximaal voortduren?

- A Twee weken vanaf de uitspraak van de voorzieningenrechter.
- B Tot zes weken vanaf de uitspraak van de voorzieningenrechter.
- C Tot er hoger beroep is ingesteld tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter.
- D In theorie oneindig: tot zes weken nadat er in de bodemzaak een beslissing of uitspraak genomen is.

5 Welke stelling(en) is/zijn juist?

- I Een civiel kort geding is sneller op zitting dan een bestuursrechtelijke voorlopige voorziening.
  - II Als in de bodemprocedure, die waaraan uw voorlopige voorziening is gekoppeld, een beslissing wordt genomen door het bestuursorgaan, zult u het verzoek voorlopige voorziening wel moeten intrekken.
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

6 Welke stelling(en) is/zijn juist?

- I De rechter zal snel een spoedeisend belang aannemen.
  - II De voorzieningenrechter moet dezelfde persoon zijn als (een van de) bodemrechter(s).
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

7 Welke stelling(en) is/zijn juist?

- I De uitspraak van de voorzieningenrechter kan nooit mondeling ter zitting gedaan worden.
  - II De stukken die u in de voorzieningenprocedure indient, gelden ook als ingediend in de bodemprocedure.
- A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

- 8 Wat is juist? De voorzieningenrechter zal het verzoek niet-ontvankelijk verklaren indien:
- A het verzoek is ingediend bij de rechtbank Rotterdam terwijl het de rechtbank Middelburg had moeten zijn.
  - B het griffierecht voor de voorlopige voorziening niet is betaald.
  - C het verzoekschrift geen enkele bijlage heeft behalve de bestreden beslissing.
  - D het spoedeisend belang ontbreekt.
- 9 Een bestuursorgaan voert een voorlopige voorziening niet uit. U staat de burger bij voor wie het verzoek toegewezen is. Welke stelling(en) is/zijn juist?
- I U kunt naar de civiele rechter om nakoming af te dwingen.
  - II U kunt opnieuw naar de voorzieningenrechter.
  - A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.
- 10 Welke stelling(en) is/zijn juist?
- I De uitspraak in de voorlopige voorziening heeft beperkte terugwerkende kracht: de voorziening kan ingaan vanaf het moment dat het beroep of bezwaar in de bodemprocedure is ingediend.
  - II De voorlopige voorziening heeft beperkte terugwerkende kracht: de voorziening kan ingaan vanaf het moment dat het verzoek voorlopige voorziening is ingediend.
  - A Beide stellingen zijn juist.
  - B Stelling I is juist, stelling II is onjuist.
  - C Stelling I is onjuist, stelling II is juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

De voorlopige voorziening – wettekst

Een bezwaar tegen een besluit van een bestuursorgaan heeft geen opschortende werking (art. 6:16 Awb), tenzij de wet anders bepaalt (of indien een bestuursorgaan dat beslist: de SVB heeft de beleidsregel dat ze de werking opschorten indien het bezwaarschrift aanleiding geeft tot het voorlopig oordeel dat de primaire beschikking geen stand kan houden (https://puc.overheid.nl/svb/doc/PUC_3204_20/9/)).

Heeft uw cliënt last van een besluit en is er een spoedeisende situatie in de sfeer van het bestuursrecht, dan kunt u om een voorlopige voorziening verzoeken bij de voorzieningenrechter (art. 8:81 Awb):

- 1. Indien tegen een besluit bij de bestuursrechter beroep is ingesteld dan wel, voorafgaand aan een mogelijk beroep bij de bestuursrechter, bezwaar is gemaakt of administratief beroep is ingesteld, kan de voorzieningenrechter van de bestuursrechter die bevoegd is of kan worden in de hoofdzaak, op verzoek een voorlopige voorziening treffen indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.*
- 2. Indien bij de bestuursrechter beroep is ingesteld, kan een verzoek om voorlopige voorziening worden gedaan door een partij in de hoofdzaak.*
- 3. Indien voorafgaand aan een mogelijk beroep bij de bestuursrechter bezwaar is gemaakt of administratief beroep is ingesteld, kan een verzoek om voorlopige voorziening worden gedaan door de indiener van het bezwaarschrift, onderscheidenlijk door de indiener van het beroepschrift of door de belanghebbende die geen recht heeft tot het instellen van administratief beroep.*
- 4. De artikelen 6:4, derde lid, 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:17 en 6:21 zijn van overeenkomstige toepassing. De indiener van het verzoekschrift die bezwaar heeft gemaakt dan wel beroep heeft ingesteld, legt daarbij een afschrift van het bezwaar- of beroepschrift over.*
- 5. Indien een verzoek om voorlopige voorziening is gedaan nadat bezwaar is gemaakt of administratief beroep is ingesteld en op dit bezwaar of beroep wordt beslist voordat de zitting heeft plaatsgevonden, wordt de verzoeker in*

de gelegenheid gesteld beroep bij de bestuursrechter in te stellen. Het verzoek om voorlopige voorziening wordt gelijkgesteld met een verzoek dat wordt gedaan hangende het beroep bij de bestuursrechter.

Zoals u ziet, zijn bij de voorzieningenrechter de meeste artikelen uit de bestuursrechtelijke procedure bij de rechtbank gewoon van toepassing. U bekijkt dus of het probleem van uw cliënt is gekoppeld aan een besluit van een bestuursorgaan en/of dat het probleem enkel (of het best) bij de bestuursrechter opgelost kan worden. Vervolgens beoordeelt u of er sprake is van de twee vereisten: connexiteit en spoedeisend belang. De nadelen van een voorlopigevoorzieningsprocedure zijn dat de procedure natuurlijk geld kost (uw kosten en het griffiegeld) en dat u niet in alle zaken zit te wachten op een voorlopig oordeel, maar soms bijvoorbeeld juist een grondige behandeling door de meervoudige kamer wenst.

Meestal zijn de voordelen van een snel oordeel van de rechter in een spoedeisende situatie talrijk. Voor uw cliënten die onder de toevoegens vallen kon u voorheen voor elk verzoek een toevoeging aanvragen, de Raad voor de Rechtsbijstand kijkt nu helaas strenger naar samenhang tussen de verzoeken voor een voorlopige voorziening, waardoor u dit per geval moet beoordelen.

■ Voorlopig oordeel versus oordeel in de bodemzaak

Een voorbeeld van een zaak waarbij een voorlopige voorziening, als een kort geding, noodzakelijk is, is de uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland 30 mei 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:4533.

Het gaat om een procedure van een woonwagenbewoner. De gemeente meent dat de woonwagen op een illegale plek staat en vordert een dwangsom van € 25.000 om de woonwagenbewoner te bewegen zijn woonwagen verplaatsen. De woonwagenbewoner stelt, onder andere, dat het onderzoek niet goed verricht is, dat de dwangsom disproportioneel is en dat de gemeente voor het eerst in 40 jaar is overgegaan tot handhaven.

Het primaire besluit is van 29 maart 2016, met een dwangsomtermijn van zes weken. De enige manier om dit aan te kunnen vechten is dus via een voorlopige voorziening. Met gewoon bezwaar (zonder opschortende werking) kom je er niet. De bezwaarmaker zou immers dan de dwangsom verbeuren door het verstrijken van zes weken waarop er nog niet is beslist op het ingediende bezwaar. Bovendien zou de beslistermijn op bezwaar door de gemeente ook nog eens mogen worden verlengd. De rechtbank wees het verzoek overigens af.

Een goed voorbeeld van een geslaagd verzoek is deze uitspraak: Rechtbank Den Haag 24 februari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1724. De minderjarige zoon van verzoekster heeft een gebiedsverbod opgelegd gekregen door de gemeente, omdat de gemeente informatie heeft gekregen van de politie dat de jongen de openbare orde zou hebben verstoord.